

BOSHLANG'ICH MAKTABDA SINIF SOATLARINI TAYYORLASH MUAMMOSI

Amankosova Dinara Gabitovna

Magistr

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika institute

(Qoraqalpog‘iston Respublikasi, Nukus shahri)

amankosovadinara44@gmail.com

+998937792595

Annotatsiya: *Maqolada zamonaviy kontseptual yondashuvlar va ta'lim makonini modernizatsiya qilishning strategik yo'nalishlari bilan belgilanadigan zamonaviy ijtimoiy-madaniy sharoitlar sharoitida sinf o'qituvchilari faoliyatini tashkiliy va uslubiy qo'llab-quvvatlash muammosi tahlil qilinadi.*

Kalit so'zlar: *Sinf soati, o'quv jarayoni, sinf soatini ishlab chiqish, sinf soatini tayyorlash, sinf soatining tuzilishi.*

Sinf soati ta'lim jarayonini tashkil etishning asosiy shakllaridan biri sifatida tan olinadi, u ta'lim, yo'naltirish, yo'naltirish va shakllantirish funktsiyalarini amalga oshiradi. N. E. Shchurkova, bu talabalar o'rtasida voqelikka munosabatlar tizimini shakllantirishga qaratilgan maxsus tashkil etilgan qiymatga yo'naltirilgan faoliyatdir.

Strukturaviy ravishda, sinf soati ko'p funktsional va moslashuvchan tizim bo'lib, uni amalga oshirishning maqbul stsenariysini ishlab chiqish uchun pedagogik vazifalarga muvofiq usullar, shakllar va vositalarni o'zgartirishga imkon beradi.

Talabaning shakllangan shaxsiyatining tarkibiy qismlari nuqtai nazaridan sinf soatlarini quyidagi turlarga ajratish odatiy holdir:

- a) shaxsni shakllantirishga qaratilgan;
- b) hissiy sohani rivojlantirishga yo'naltirilgan;
- c) xulq-atvor modellarini shakllantirishga qaratilgan.

Masalan, boshlang'ich maktab o'quvchilari o'rtasida sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishga bag'ishlangan dars soatini ishlab chiqish sog'lom turmush tarzi sohasidagi bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirishga, jamoaviy ish va shaxslararo o'zaro munosabatlar ko'nikmalarini rivojlantirishga, shuningdek talabalarning sub'ektiv pozitsiyasini shakllantirishga qaratilgan tadbirlarni loyihalashni o'z ichiga oladi.

Tadbirni tayyorlashda asosiy jihat auditoriyaning yosh va individual psixologik xususiyatlarini hisobga olishdir. Shunday qilib, boshlang'ich maktab yoshida o'quv faoliyati etakchi o'rinni egallaydi. V. S. Muhina ta'kidlaganidek, " yozish, o'qish, rasm chizish, mehnat va hokazolarga xizmat qiladigan maxsus aqliy harakatlar va harakatlarni o'zlashtirishdan tashqari, o'qituvchi boshchiligidagi bola inson ongining asosiy shakllari mazmunini o'zlashtira boshlaydi va odamlarning urf-odatlarini va yangi ijtimoiy umidlariga muvofiq harakat qilishni o'rganadi. Kattalar va tengdoshlar bilan yangi munosabatlarda bola o'zi va boshqalar haqida fikr yuritishda davom etadi."

Shuning uchun, belgilangan yosh toifasi uchun sinf soatini loyihalash kognitiv boyitish va shaxslararo o'zaro ta'sirning yangi modellarini shakllantirishga qaratilgan bo'lishi kerak.

Har qanday pedagogik tadbir singari, sinf soati ham aniq tashkiliy tuzilishga ega.

1. Ishtirokchilarning mavzusi, maqsadli o'rnatilishi va kontingentini aniqlash. Yosh o'quvchilar uchun eng dolzarb va muhim mavzu-bu sog'lom turmush tarzi muammolari. Maqsadli ko'rsatkichlar ilgari belgilangan sinf soatlarining umumiy maqsadlariga mos keladi. Maqsadli auditoriya ta'limning boshlang'ich bosqichidagi o'quvchilardir.

2. Joyni tanlash. Eng maqbul va pedagogik jihatdan oqlangan-bu sinfga biriktirilgan o'quv xonasida tadbir o'tkazish. Bu chalg'itishni minimallashtirishga va yangi muhitga moslashish bilan bog'liq kognitiv yukni kamaytirishga yordam beradi.

3. Ssenariyni ishlab chiqish. Ushbu bosqich eng murakkab va ko'p vaqt sarflashni talab qiladi, chunki u ichki tuzilishga ega. Birinchidan, tinglovchilar bilan hissiy aloqani o'rnatish va tanishish tartibi muhim rol o'ynaydi. Shuni yodda tutish kerakki, yosh o'quvchining kommunikativ faoliyati hali to'liq avtonomiyaga ega emas, chunki u dastlab oilaviy muhitda o'rganilgan aloqa uslubini takrorlaydi. Shaxsiy kommunikativ uslub yangi jamoaga qo'shilish jarayonida asta-sekin shakllanadi. Tanishishni amalga oshirish uchun eng mos format interaktiv o'yin hisoblanadi.

Masalan, "Salom"deb nomlangan o'yinni qo'llash mumkin. Uning mexanizmi shundan iboratki, Taqdimotchi bayonot yoki savolni aytadi va talabalar " Salom!"agar bayonot bilan rozi bo'lsa. Masalan,:

- Salom, ertalab mashq qilganlar!
- Salom!

Ikkinchidan, dastlabki aloqani o'rnatgandan so'ng, moderatorning (sinf o'qituvchisi) kirish so'zi keladi, u ishtirokchilarga bo'lajak faoliyatning maqsadi va mazmunini tushuntirish, shuningdek ijobiy guruh dinamikasini mustahkamlashga yordam berish uchun mo'ljallangan.

Shu sababli, boshlang'ich maktab o'quvchilari uchun sinf soatini loyihalash kognitiv boyitish va shaxslararo o'zaro ta'sirning yangi modellarini yaratishga qaratilgan bo'lishi kerak.

Har qanday pedagogik tadbir singari, sinf soati ham tashkilotning ma'lum bir tuzilishi bilan ajralib turadi.

1. Mavzular, maqsadlarni shakllantirish va ishtirokchilar tarkibini aniqlash. Yosh o'quvchilar uchun eng dolzarb va ijtimoiy ahamiyatga ega mavzu-bu sog'lom turmush tarzi muammolari. Tadbirning maqsadlari yuqorida ko'rsatilgan sinf soatining umumiy pedagogik maqsadlari bilan bog'liq. Ishtirokchilar umumiy ta'limning boshlang'ich bosqichida talabalar.

2. Joyni aniqlash. Tadbirni sinfga biriktirilgan o'quv xonasida o'tkazish eng maqsadga muvofiq bo'lib tuyuladi, bu tashqi shovqin omilini minimallashtirishga va yangi muhitga moslashish bilan bog'liq kognitiv yukni kamaytirishga imkon beradi.

3. Ssenariyni ishlab chiqish. Ushbu bosqich eng murakkab va resurslarni talab qiladi, chunki u ichki tuzilishga ega. Birinchidan, auditoriya bilan samarali hissiy aloqani o'rnatish juda muhimdir. Shuni yodda tutish kerakki, yosh o'quvchining muloqot qobiliyatlari shakllanish bosqichida va dastlab oilaviy muhitda o'rganilgan modellarni takrorlaydi. Shaxsiy aloqa uslubi jamoaga qo'shilish jarayonida asta-sekin rivojlanadi. Tanishuv uchun eng mos format interaktiv o'yin usullaridan foydalanishdir.

Masalan, "Salom" o'yinidan foydalanish mumkin, uning mohiyati shundaki, Taqdimotchi bayonotni aytadi va talabalar " Salom!"agar u bilan rozi bo'lsa. Masalan,:

- Salom, ertalab mashq qilganlar!

- Salom!

Ikkinchidan, dastlabki aloqani o'rnatgandan so'ng, moderatorning (sinf o'qituvchisining) kirish so'zi keladi, uning doirasida kelgusi faoliyatning maqsadi va mazmuni ochib beriladi, shuningdek, tadbirni o'tkazish qoidalari shakllantiriladi.

4. Kontent va tashkiliy blok. Keyingi qadam mazmunli tarkibni ishlab chiqish va tadbirning etarli shakllarini tanlashdir.

Sinf soatini tashkil qilishning ko'plab shakllari mavjud: munozara, munozara, davra suhbat, konferentsiya, ma'ruza, viktorina, estafeta, intellektual o'yin va boshqalar.tanlov belgilangan maqsadlar bilan belgilanadi.

Yosh o'quvchilar uchun viktorinaning o'yin shakli axborot sharhlari bilan eng samarali ko'rinadi. Bu raqobatbardosh komponent orqali kognitiv faoliyatni faollashtirishga imkon beradi va axborot qo'shimchalari kognitiv boyitishni ta'minlaydi.

Viktorinani tashkil qilish odatda jamoaviy ishni o'z ichiga oladi. Jamoalarni tasodifiy qur'a tashlash orqali shakllantirish maqsadga muvofiqdir. Masalan, tinglovchilarga kirishda har bir talaba sumkadan tegishli stolda o'z o'rnini belgilaydigan raqam bilan belgi tanlaydi.

Matn materiallari va vazifalarni shakllantirish idrokning yosh xususiyatlariga moslashtirilishi kerak. Krossvorddan foydalanish orqali qo'shimcha kognitiv qiziqishni faollashtirish mumkin: ushbu format sizga diqqatni o'yin jarayoniga qaratishga imkon beradi, har bir ishtirokchi to'g'ri javob bilan tegishli hujayralarni mustaqil ravishda to'ldiradi. Natijalarni vizualizatsiya qilish uchun ballarni yoki faoliyatni hisobga olishning boshqa belgilarini vizual aks ettiruvchi taxtadan foydalanish tavsiya etiladi.

Har bir javobdan so'ng, muhokama qilinayotgan hodisaning muhim jihatlarini tushuntirib, axborot sharhlarini taqdim etish yoki jamoalardan mavzu bo'yicha qo'shimcha ma'lumot so'rab, qisqa munozarani boshlash tavsiya etiladi.

5. Refleksiv-baholash bosqichi. Xulosa qilishda ikkala miqdoriy ko'rsatkichlarni (to'plangan ballar) va jamoalar faoliyatining sifat jihatlarini hisobga olish kerak. Guruh birdamligini mustahkamlash uchun nominatsiyalarni ajratib ko'rsatish va barcha ishtirokchilarni ramziy sovg'alar yoki sertifikatlar bilan taqdirlash bilan festival printsipli afzalroqdir.

Yakuniy qismning majburiy tarkibiy qismi-bu sinf o'qituvchisining aks ettiruvchi muhokamasi va yakuniy so'zi. Tadbir samaradorligini keyingi tahlil qilish uchun talabalar mutaxassislarini (maktab psixologi, ijtimoiy o'qituvchi) xatti-harakatlarini kuzatishga jalb qilish tavsiya etiladi.

Xulosa: Shunday qilib, boshlang'ich maktabda sinf soatlarini tashkil etish tarkibiy qismlarni loyihalashda tizimli yondashuvni talab qiladi: maqsadli, mazmunli, tashkiliy-faoliyat va baholash-tahliliy, talabalarning yoshi va individual xususiyatlarini so'zsiz hisobga olgan holda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Muxina V. S. Vozrastnaya psixologiya: fenomenologiya razvitiya, detstvo, otrochestvo: Uchebnik dlya stud. vuzov. - 4-e izd., stereotip. - M.: Izdatel'skiy sentr «Akademiya», 1999. 456.
2. Kengesbayevich, R. M. (2025). ETHNOCULTURAL ASPECTS OF VALUE ORIENTATIONS. AMERICAN JOURNAL OF EDUCATION AND LEARNING, 3(1), 40-43.
3. Tajibay, S., & Kengesbayevich, R. M. (2024). CHARACTERISTICS OF DEVELOPMENT AND SOCIALIZATION OF TEENAGERS. AMERICAN JOURNAL OF EDUCATION AND LEARNING, 2(5), 886-890.